

7. Měnové podmínky

Růst měnověpolitických sazeb ve 3. čtvrtletí pokračoval.

Vzhledem k celkovým ekonomickým podmínkám (zrychlení inflace, tlak na trhu práce atd.) se ČNB rozhodla pro další zvýšení měnověpolitických sazeb. Ve 3. čtvrtletí došlo dokonce k vícenásobnému navýšení. Dvoutýdenní repo sazba byla navýšena na 1,25 % v srpnu a dále na 1,50 % ke konci září (dopad tohoto posunu však spadá do 4. kvartálu). Zvýšena byla i diskontní sazba (na 0,25 % a dále na 0,50 %) i lombardní sazba (na 2,25 % a 2,50 %). Vývoj měnových podmínek však byl ovlivněn i změnou sazeb, která proběhla na konci června. Kurz koruny vůči euru začal čtvrtletí nad hranicí 26 korun, ale měl tendence k posílení. Nejsilnější byl v druhé polovině září, kdy dosáhl 25,43¹ korun za euro. Na konci září se však trend obrátil a v poslední zářijový pracovní den dosáhl kurz 25,72 korun za euro. Kurz vůči dolaru byl více volatilní. V červenci se kurz držel mezi 22,40 a 21,80 korunami za dolar. Do poloviny srpna měna oslabila až na 22,71 korun za dolar. Následně však posilovala a 20. září dosáhl kurz 21,71 korun. Do konce září pak měna mírně oslabila na 21,97 korun za dolar.

Rostly i výnosy na krátkodobých a střednědobých dluhopisech. U těch s dlouhodobou splatností však úroky stagnovaly.

Přímým důsledkem zvýšení měnověpolitických sazeb je růst úrokových sazeb na mezibankovním trhu. Tříměsíční PRIBOR se během 3. čtvrtletí neustále posouval vzhůru. Jeho průměrná hodnota v červenci reagovala na červnový posun repo sazby a dosáhla 1,18 %. V srpnu průměr dosahoval 1,45 % a v září 1,54 %. Účinek zářijového rozhodnutí bankovní rady se pak přenesl do říjnového vývoje. Sazby na českých státních dluhopisech se během roku posouvaly nahoru. V samotném 3. čtvrtletí se zvyšovaly jen výnosy na dluhopisech se splatností do 2 (+0,45 p. b.) a 5 let (+0,29 p. b.). Dluhopisy s dlouhodobou splatností se od června držely na stejné úrovni výnosů (2,14 %).

U vkladů s dohodnutou splatností úrokové sazby pomalu rostou.

Úrokové sazby na běžných účtech domácností nadále setrvaly na technické nule (0,05 %). Ve 3. čtvrtletí však došlo k výraznějšímu nárůstu sazeb na vkladech s dohodnutou splatností (nárůst o 0,30 p. b. na 1,05 %). U nefinančních podniků se mírně zvýšily průměrné výnosy na běžných účtech, hranici 0,1 % však nepřekonal. Vklady s dohodnutou splatností pro nefinanční podniky začínají opět představovat lákavější alternativu pro ukládání finančních prostředků. Průměrná úroková sazba se u nich ve 3. čtvrtletí zdvojnásobila a posunula na 0,95 %. Pohled na strukturu peněžní zásoby pak ukazuje, že zatímco nárůst prostředků ve formě běžných vkladů a hotovosti byl jen mírný, vklady s dohodnutou splatností si udržely dvouciferné meziroční tempo růstu. Od počátku letošního roku jich přibýlo o 63,2 mld. korun (39,7 %).

Zdražily se úvěry pro domácnosti i podniky.

Úrokové sazby na úvěrech na spotřebu pro domácnosti v předchozích letech výrazně klesaly, tento pohyb se však v polovině letošního roku zastavil a úročení se posunulo mírně vzhůru. Průměrná hodnota k 30. 9. 2018 tak činila 8,53 %. Pokračoval postupný růst sazeb na úvěrech na bydlení, který trvá již od počátku roku 2017. Ke konci 3. čtvrtletí dosahovala celková průměrná sazba 2,7 %. Úrokové sazby úvěrů pro nefinanční podniky se v předchozích čtvrtletích posouvaly vzhůru poměrně pomalu, ve 3. čtvrtletí však došlo k většímu nárůstu. Nejvýraznější nárůst zaznamenaly úvěry nad 30 mil. korun, u nichž se sazby v minulém období držely nejnižší ze všech sledovaných kategorií. Zatímco k 30. 6. byla průměrná sazba 2,25 %, ke konci září to bylo 2,92 %. Naopak úvěry do 7,5 mil. korun, které jsou tradičně úročeny nejvyšší sazbou (3,87 % k 30. 9.), se oproti předchozímu čtvrtletí zdražily nejméně (+0,20 p. b.).

¹ Kurzy devizového trhu vyhlášené ČNB v pracovních dnech. Není-li uvedeno jinak, jsou veškeré údaje převzaty z databáze ARAD České národní banky.

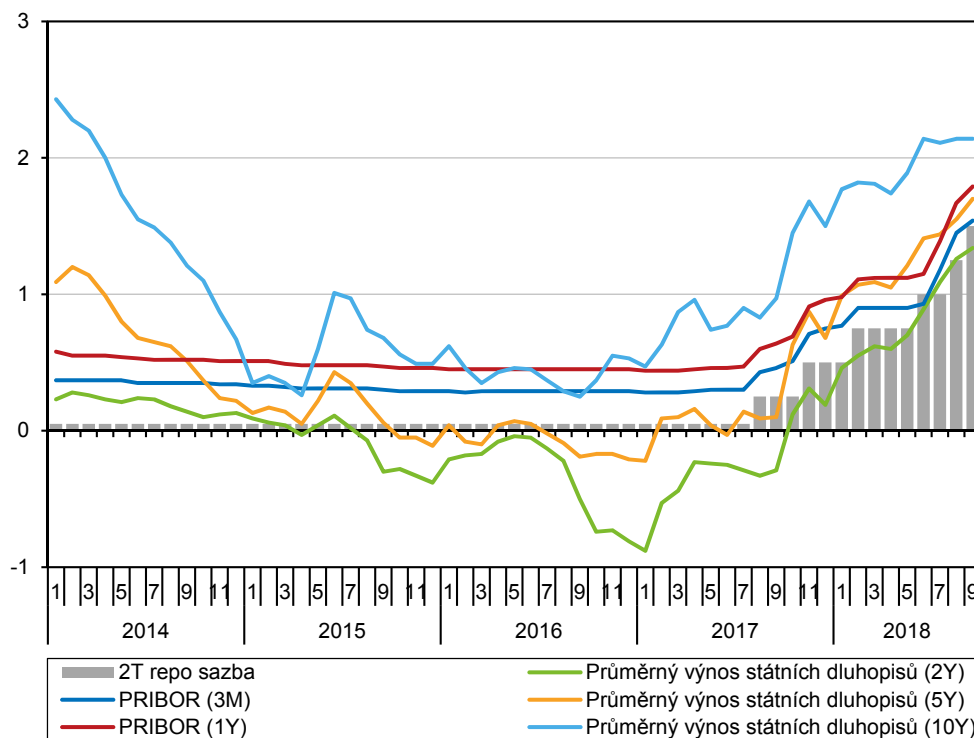
Objem spotřebních úvěrů rostl rychleji než loni. U hypoték rostl objem, počet nových smluv meziročně mírně vzrostl.

Zájem domácností o úvěrové financování neutuchal ani ve 3. čtvrtletí 2018. Meziroční dynamika objemu úvěrů na spotřebu ve druhé polovině roku 2017 mírně zpomalila, ve 3. čtvrtletí 2018 však překonala 9 %. Objem úvěrů na spotřebu poskytnutých domácnostem k 30. září dosáhl 212,3 mld. korun a zvýšil se meziročně o 17,8 mld. (9,1 %). Stále silně rostl objem úvěrů poskytnutých na bydlení. Objem hypotečních úvěrů poskytnutých domácnostem ke konci září činil 1 103,3 mld. korun a meziročně se zvýšil o 89,8 mld. Mírně (asi o 600) se meziročně zvýšil počet nových hypotečních smluv, který klesal od 2. čtvrtletí 2017. S časovým odstupem je patrný zlom ve vývoji spotřebitelských úvěrů na nemovitosti. Jejich výše silně rostla (dvouciferným meziročním tempem) v letech 2015 i 2016, ve 2. pololetí 2017 však došlo k náhlému útlumu růstu. Stagnace pokračovala i v dalším období. Rovněž u překlenovacích úvěrů ze stavebního spoření je zřejmé, že ve 2. pololetí 2016 se poptávka po nich prudce zvýšila, pravděpodobně ve snaze využít volnějších podmínek pro poskytování hypoték, a následně růst opět zvolnil. Kumulaci úvěrů na bydlení se snažila zabránit ČNB svými doporučeními.

Podniky se stále orientují na úvěry v cizí měně.

Úvěry a pohledávky za nefinanční podniky ukazují, že poptávka po úvěrech v cizí měně, kterou stimuloval počátek intervencí, neutichla ani po jejich ukončení. Ke konci 3. čtvrtletí vzrostl podíl těchto úvěrů a pohledávek na 30,9 %. Nejvyšší podíl měly úvěry v cizí měně u pohledávek se splatností mezi 1 a 5 lety, růst však probíhal u všech kategorií. Celkem (v korunách i cizí měně) vzrostl ve 3. čtvrtletí objem úvěrů a pohledávek u nefinančních podniků meziročně o 5,4 % (56,7 mld. korun). Podniky využívaly zejména úvěry s delší splatností. Zvyšoval se objem úvěrů poskytnutých podnikům ve zpracovatelském průmyslu (+19,8 mld. korun, 7,5 %), výrazné oživení se projevilo u stavebnictví (+7,0 mld. korun, 15,3 %). Konjunktura se projevuje zvýšenou investiční aktivitou v dopravě a skladování, což je provázáno i s nárůstem úvěrového financování (+7,5 mld. korun, 15,6 %). Naopak pokračovala redukce objemu úvěrů v sekci těžba a dobývání (-8,5 mld. korun, -46,0 %).

Graf č. 18 Tržní úrokové sazby (v %)

Zdroj: ČNB

